మార్పు

పానుగంటి లక్ష్మిరాఘవి

చల్లని ఆ సాయం సమయంలో, అత్యంత ఆహ్లాదకరమైన ఆ వాతావరణంలో, హాయైన అనుభవాన్ని పొందుతూ కారు డ్రైవ్ చేస్తున్నాను నేను నున్నని తారురోడ్డు కారుతో పోటీపడుతూ పరుగులు పెడుతూ, వెనక్కి దూసుకు పోతోన్నట్లనిపిస్తోంది

'స్పీడో మీటర్‌లో ముల్లు అరవైని చూపిస్తోంది నా మనస్సు మాత్రం ఆరేళ్ళ నాటి గతాన్ని నెమరేస్తోంది

సడన్ బ్రేక్ వేయాల్సొచ్చింది, గేదె ఒకటి అడ్డు రావడంతో అది తప్పుకొనేసరికి, ఆక్సిలేటర్ మీది నించి కాలు తప్పించి, మళ్ళీ డ్రయివ్ చేస్తూ ఆలోచనలో పడ్డాను డ్రైవింగ్‌లో ఎంత అనుభవం వున్నా, ఈ రోడ్డు మీద అదెందుకూ పనికిరాకుండా వుంది

"ఏమైందంకుల్ ఎనీ యాక్సిడెంట్? అంటూ ప్రశ్నించాడు ప్రక్కనే కూర్చొన్న విజయ్

"నువ్వూ ఆలోచనలో పడ్డావటోయ్ నాలాగే" అన్నాను జవాబేం చెప్పకుండానే, 'ఔనంకుల్ మీతో ఆర్నెల్ల సావాసం కదా మరి. అన్నాడు నవ్వుతూ నేనూ నవ్వేసి, "వెరీగుడ్ కరెక్టుగా చెప్పావ్" అంటూ మెచ్చుకున్నాను.

మళ్ళీ నిశ్శబ్దంగా డ్రయివ్ చేయసాగాను నా ఏకాగ్రతకి భంగం కలిగించటం ఎందుకనుకున్నాడో ఏమో, ఏం మాట్లాడకుండా, కన్పించే దృశ్యాలను చూడటంలో నిమగ్నమైపోయాడు విజయ్

ఆ విజయ్ తండ్రి సత్యం, నేనూ మంచి స్నేహితులం ఆరేళ్ళ క్రితం వరకూ తరచూ కల్సుకొంటూండేవాళ్ళం సత్యం అప్పట్లో చిన్న చిన్న రచనలు చేస్తూండేవాడు ఆ తర్వాత నేను సైకియాట్రీలో స్పెషలైజ్ చేసేందుకు ఛాన్స్ రావడంతో, విదేశాలకి వెళ్ళిపోయాను అక్కడ్నించి అప్పుడప్పుడూ వుత్తరాలు వివరంగా రాస్తుండేవాణ్ణి సత్యానికి

మొదట్లో జవాబులు వచ్చినా, రాన్రానూ తగ్గిపోయి, ఆ తర్వాత పూర్తిగా ఆగిపోయాయి. వాడి విషయాలే తెలీక పోవడంతో కొన్నాళ్ళు బాధపడ్డాను ఆ తర్వాత రొటీన్‌లో పడిపోయి, నేనూ రాయడం మానేశాను వుత్తరాలు

విదేశాల్నుండి తిరిగి వచ్చేశాక, హైదరాబాద్‌లో స్థిరపడిపోయాను ఒంటరి బ్రతుకయినా, వృత్తిరీత్యా చాలా బిజీ అయిపోవడంతో, తీరికే చిక్కేది కాదు

ఎలాగో ఇంక తీరిక చేసుకొని, ఆర్నెల్ల క్రిందట ఒక రోజు తాను కారేసుకుని ఈ వూరికి బయల్దేరి వచ్చాడు, ఎలాగైనా తన ప్రాణస్నేహితుడు సత్యాన్ని కలుసుకోవాలని వాడో పెద్ద రచయిత అయిపోయాడిప్పుడు

వో పేరున్న వీక్లీలో వాడి వివరాలు ప్రకటించటంతో, వాడ్ని కల్సుకోవాలనే ఆత్రంతో ఆ రోజు కార్లో బయలుదేరి ఈ వూరు వచ్చాను వాడి ఇల్లు ఎవరినయినా కనుక్కుంటే తెలుస్తుందేమో అని కారు ఓ పక్కగా ఆపాను

అంతే ధడాల్న ఓ రాయొచ్చి విండో గ్లాస్‌ని అటాక్ అయ్యింది ఎవరా అంటూ చుట్టూ చూడబోయేంతలో, మరొకటి వచ్చి మరో అద్దాన్ని పగులగొట్టింది

'ఎవరీ పాడు పని చేసేది' అంటూ గట్టిగా అరుస్తూ దిగాను నేను

అంతే ఓ పన్నెండేళ్ళ పిల్లాడు గబగబా వచ్చి నా మీద కలియబడ్డాడు చిత్రవిచిత్రమైన శబ్దాలు నోటితో చేస్తూ ఎడాపెడా బాదేస్తున్నాడు నన్ను

ముందు షాక్‌తోనూ, ఆ తర్వాత ఆ కుర్రాడి నేర్పుకూ నిశ్చేష్టుడిగా నిలబడిపోయాను ఎటువంటి ప్రతిస్పందనా కనపడకపోయేసరికి, కాసేపు యుద్ధం చేసి అలిసినట్లుగా నిలబడిపోయాడా అబ్బాయి

చుట్టూ అందరూ చోద్యం చూస్తూ నిలబడ్డారు.

ఇంక ఈ పిల్లాడ్ని ఈ కారుగలాయన తీసికెళ్ళి పోలీసులకి అప్పచెప్పడం ఖాయం ఇంతటితో వీడి పీడ విరగడౌతుంది" అని తలుస్తున్నారు వాళ్ళంతా

"బాబూ! కమలంపూడి సత్యంబాబు ఇల్లు ఎక్కడో నీకు తెలుసా?'

రాయి విసిరి అద్దం పగలగొట్టినా, మీద పడి మనిషిని చితగ్గొట్టినా కిమ్మనక, పైగా తననే ఫలానా ఇల్లు తెలుసునా అని అడిగేసరికి ఓ క్షణం ప్రతిమలా నిలబడిపోయాడు వాడు

ఆ తరువాత తేరుకుని "ఓ నాకు బాగా తెల్సు పద చూపిస్తా' అంటూ ముందుకు దారితీశాడు రా బాబూ! కారెక్కు ఇద్దరం కలిసే వెళదాం అట్నుంచి తిన్నగా తీసికెళ్ళి నిన్ను మీ ఇంటి దగ్గర కూడా దింపుతాలే రా ముందు అంటుంటే తెల్లబోయినట్లు చూశాడు వాడు ఫ్రంట్ డోర్ తెరిచి ఎక్కమని సైగ చేసేసరికి మౌనంగా కారెక్కాడు చుట్టూ చేరినవాళ్ళు మాటలే మర్చిపోయి నిలబడి చూస్తుండగా నా కారు కదిలింది

అతడి సూచనల ప్రకారం నడిచి, ఓ యింటి ముందాగింది కారు డోర్ తీసుకొని దిగేస్తూ ఎదురుగ్గా వున్న యిల్లు చూపించి, తూనీగలా ఎటో పారిపోయాడు వాడు

దిగి ఆ యిల్లు సమీపించాను అనాడు తలుపు తట్టాలా వద్దా ఇంతకూ ఆ కుర్రాడు నిజమే చెప్పాడా లేక తుంటరిగా ఇలా ఎవరిల్లో చూపించి, తప్పించుకు పారిపోయాడా అని సందిగ్ధంలో పడ్డాను.

అంతలో ఆ ఇంటి తలుపులు తెరుచుకొంది వాడే సత్యమే లోపల్నుంచి బయటికి రాబోతూ, నన్ను చూసి ఆగాడు ఆశ్చర్యంతో తలమునకలవుతున్న వాడిలాగా, అరెరే ఏమిటిది కలా నిజమా! నువ్వు నువ్వేనా రామం ' అంటూ వచ్చి నన్ను వాటేసుకున్నాడు అభిమానంగా

మాకది అలవాటే క్షణం ఆగి నేను మెల్లగా విడిపించుకొంటూ, ఇది మీ ఇల్లే అన్న మాట అన్నాను ఔనౌను మర్చేపోయాను గానీ, ముందు లోపలికిరా' అంటూ లాక్కుపోబోయాడు వాడ్ని వారిస్తూ, 'ఉండు ముందు కారు లాక్ చేసి రానీ" అంటుంటే అటు చూసి, "కారు నీదేనా సరే లాక్ చేసి రా అరే అద్దాలు పగిలిపోయాయేంటి?' అన్నాడు ఆశ్చర్యంగా

'అవును ఈ వూరొచ్చాకే పగిలాయి' అని నేననగానే, 'అయితే నీకు కన్నా కలిశాడన్న మాట వాడి పనే అయ్యుంటుంది ఇది " అన్నాడు,

"ఆ అబ్బాయి పేరు కన్నా అన్నమాట నేనడగటం మర్చిపోయాను " అన్నాను నేను "ఇంకా నయం . పేరూ గీరూ అడగటమా అక్కడే నాలుగు తన్ని పారేయాల్సింది వాడ్ని." అన్నాడు సత్యం కోపంగా

నాకు నవ్వొచ్చింది ఎన్ని పాడు పన్లు చేసినా, కన్నబిడ్డ కన్నబిడ్డే కదా ఆ అభిమానం వాడ్ని కన్నవాళ్ళకుంటుంది మనకి అకతాయిగా కన్పడ్డాడని కొడితే, వాళ్ళూరుకొంటారా చెప్పు " అన్నాను "వాడ్ని కన్న ఆ దురదృష్టవంతులం' మేమేరా సర్లే అదంతా తర్వాతగానీ, ముందు లోపలికిరా అంటూ

ముందుకు దారితీశాడు సత్యం

ఆశ్చర్యం నుంచి తేరుకోకుండానే, వాణ్ననుసరించాల్సొచ్చింది

లోపల కూర్చున్నాం కల్యాణి లోపల్నించి వచ్చి నమస్కరించింది 'ఊ ఏమిటమ్మా సంగతులు .. చాలా కాలమైంది మనం కలిసి ఎలా వున్నారు మీరంతా? పిల్లలు బావున్నారా ' అంటుంటే మధ్యలో సత్యం కల్పించుకొంటూ, "నీ ప్రశ్నలన్నింటికీ తర్వాత తీరుబాటుగా జవాబు చెబుతుంది లేరా, అంటూ కల్యాణి వైపు తిరిగి ముందు మా వాడికి కాసిన్ని మంచినీళ్ళూ, ఆ తర్వాత కాఫీ ఫలహారాదులూ యిస్తే బావుంటుంది గదా లేకపోతే ఖబుర్లతోనే కడుపు నింపేద్దామా అన్నాడు ఆవిడతో.

"భలేవారే అదేం మాట! ఇప్పుడే తెస్తానుండండి అంటూ లోపలికెళ్ళిందామె 'డ్రస్ ఛేంజ్ చేసుకొస్తానుండరా' అంటూ వాడూ లోపలికెళ్ళాడు ఒంటరిగా మిగిలిపోయిన నేను, ఏం తోచక ఆ రూమ్‌ని పరికిస్తూ తిరగసాగాను

అలమారులో ఏదో వ్రాత ప్రతిలా కనిపించింది కొత్తగా నవలేదన్నా మొదలుపెట్టాడు కాబోలు అనుకొంటూనే పరికించాను పైనున్న పేజీని ఏదో నవల కోసం ప్లాటు వూహిస్తూ, పాయింట్ బై పాయింట్ ఆర్డర్‌లో రాసుకొన్నట్లున్నాడు అందులో ఇలా వుంది

"స్నేహితుల వలయం మధ్యగా అలంకృతయై నిలిచి, వేదిక మీదికి రాబోతూన్న విజిత, ప్రఖ్యాత ఎస్ పి కూతురు ఆకస్మికంగా అదృశ్యం కావటం కలకలం పెళ్ళాగిపోయింది పరువు పారిపోయింది "ఎస్ పి ఆవేదన బాస్! నీ కూతురు క్షేమంగా వుంది అతి జాగ్రత్తగా మళ్ళీ నిన్ను చేరాలంటే, మా దారికి అడ్డు రాకూడదు జాగ్రత్త' స్మగ్లర్ల ముఠా నుండి ఎస్ పి కి అందిన లేఖా సారాంశం

"రేవు నీ జీవితంలోనే అతి పెద్ద మార్పు రాబోతోంది ఆ తర్వాత ఇంక జగన్‌కి వచ్చిన బెదిరింపు సందేశం

ఎక్కడా ఎప్పుడూ.. ఎవ్వరూ ఇవ్వలేనంత అద్భుతమైన పార్టీని అరేంజి చేసిన ప్రఖ్యాత నటుడు ఇంట విందారగించిన అందరూ, పూర్తి కాకముందే పక్షుల్లా నేల కొరిగిన వైనం '

'ఎవ్వరు దీనికి కారకులు.. ఏమిటి దీని కారణం అని ఆలోచించి తన అఖండమైన తెలివితేటలతో డిటెక్టివ్ విధుర్ సాధించే అద్భుతమైన పరిశోధనే అందరూ అందరే నవల ఫైటింగ్, సస్పెన్స్, రొమాంటిక్ థ్రిల్లర్

"ఎస్ పి కూతురు విజిత, ప్రఖ్యాత .డిటెక్టివ్ విధుర్‌ల కమనీయ కల్యాణంతో నవల సుఖాంతం

ఆ కాగితం మళ్ళీ అక్కడే పెట్టేస్తూండగా, వచ్చాడు సత్యం

"ఆ చూశావన్న మాట అదే నేను రాయబోయే నవల ఇంకా ఈ రోజే ప్లాట్ దొరికింది అందుకే పాయింట్స్ నోట్ చేసుకొని వుంచాను రాత్రికి మొదలెడదామను కొంటున్నాను అన్నాడు టిఫిన్ ప్లేట్ నా కందిస్తూ

"అలాగా ఎన్నాళ్ళు పడుతుంది పూర్తయ్యేసరికి?' అన్నాను

"ఆ ఏముంది పట్టుమని పదిరోజులు కూడా పట్టదు మొదలెడితే, ఇంక తపస్సులా అందులో మునిగి పోవడమే పూర్తయ్యేంత వరకూ తిండి కూడా సయించదు నాకు అన్నాడు

ఇంతకీ నీ వివరాలూ, విశేషాలూ చెప్పనేలేదు నాకు అన్నాడు మళ్ళీ వాడే క్లుప్తంగా వివరించాను అన్నీ విని సంతోషించాడు నీ పట్టుదలా, తెలివితేటలూ నాకు తెల్సుగా అయితే ఇప్పుడెలా వుంది నీ ప్రాక్టీస్ అన్నాడు చెప్పాను

టిఫిన్ అనే కార్యక్రమం పూర్తయ్యింది

మూడు గ్లాసులతో కాఫీ తీసుకొనివచ్చి, తనూ కూర్చొంది కల్యాణి

కొద్దిసేపు లోకాభి రామాయణం మా చర్చలో చోటు చేసుకొంది

ఒరే సత్యం నువ్వేమి అనుకోనంటే నాదొక సందేహం అడగాలనుందిరా' అనీ నేననడంతో, "నీకు సందేహాలా పైగా నేను తీర్చడమా? బలేవాడివే ఏమన్నా జోక్ చేస్తున్నానా ఏం? అన్నాడు నవ్వుతూ

'నువ్వు నవ్వే నీ నవ్వు వెనక, పెద్ద విషాదం ఏదో నాకు కన్పడుతోందిరా! లక్షణంగా మా చెల్లిల్ని పెళ్ళాడేవ ముద్దు ముద్దుగా ఇద్దరే పిల్లలు అది కూడా ఓ పాపా, ఓ బాబూ కదా! ఆఫీస్‌లో పన్చేస్తున్నందుకు జీతం వస్తోంది పైగా రచనలతో పైన సంపాదనా, పైగా పేరు ప్రతిష్ఠలూ బాగానే వచ్చాయ్ నీకు ఇంక నువ్వు చింతించడానికి తగ్గ కారణం ఏమిటా అని తల పగలగొట్టుకొంటున్నా నిందాకట్నించీ అనాను నేను 'ఏం చెప్పమంటారన్నగారూ మా బాధ చెప్పినా అర్థం కాలేనిది దానికి కారణం ఏమిటో కూడా తెలీడం లేదు మాకు ' అంది కల్యాణి

నువ్వుండు కల్యాణీ నేను చెప్తాను అంటూ అందుకొన్నాడు సత్యం

మా అబ్బాయి విజయ్‌ని మేం ముద్దుగా కన్నా అని పిలుస్తాం! పిల్చినంత ముద్దుగానూ వాడి

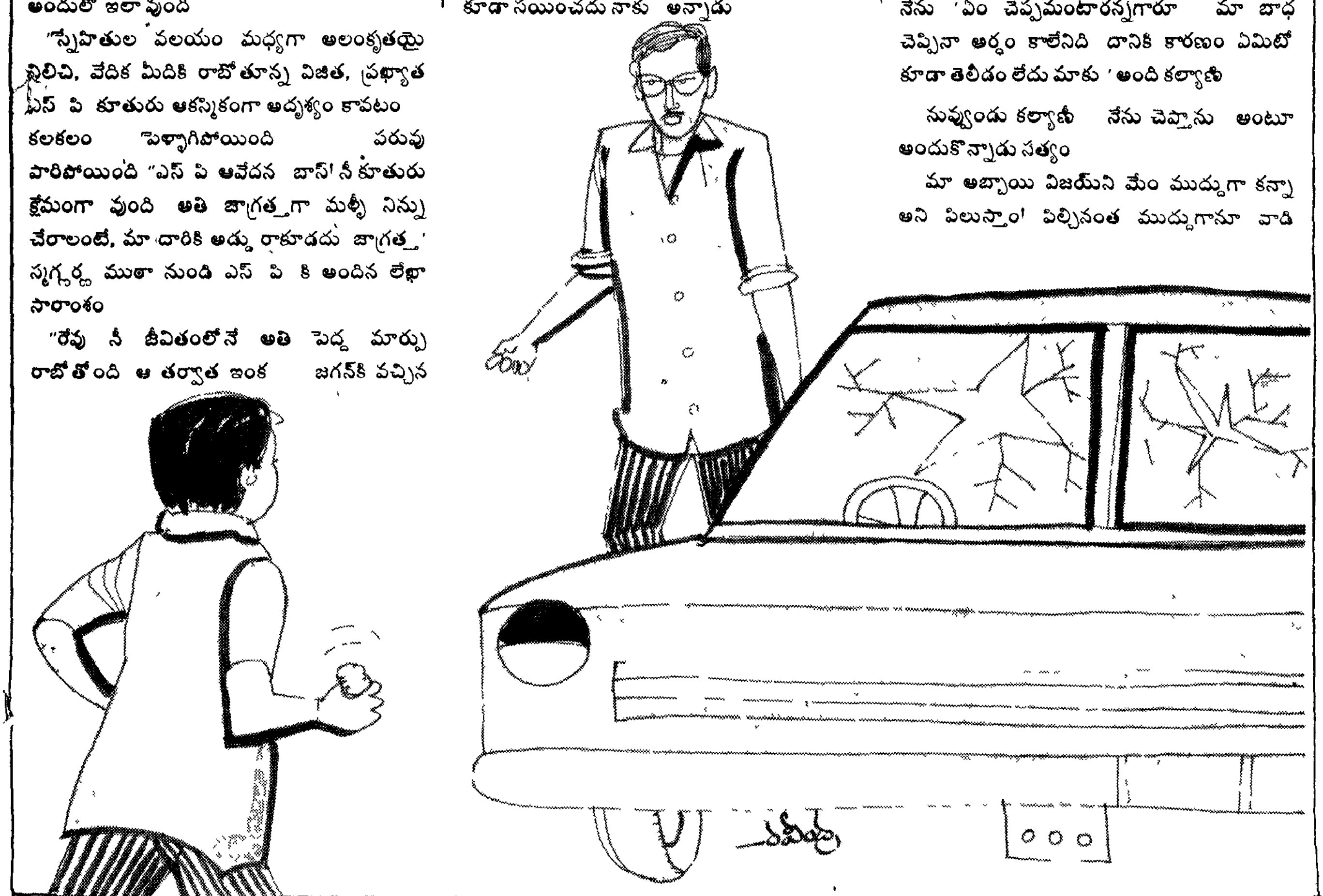

ముచ్చట్లు తీరుస్తాం. వాడు అడిగినవన్నీ కొనిస్తాం, వాడి క్కావల్సినవి తినిపిస్తాం. వాడు కోరిన సినిమాలు చూపిస్తాం. వాడికి ఏ లోటూ రాకుండా చూసుకొంటూ వుంటాం. అయినా సరే వాడెలా తయారయ్యాడో చూడు. ఇంట్లో చెప్పిన మాట వినడు. అసలు చదవనే చదవడు. స్కూలికి ఇష్టం వుంటే పోతాడు. లేకుంటే లేదు. ఊళ్లో అందరితో గొడవలే. వాడు యుద్ధం చెయ్యని మనిషి లేడు. పోట్లాడని పిల్లలు లేరు. అందరితోటీ కలబడి పోతాడు. నీకూ అనుభవం అయ్యిందిగా." ఆగాడు. తను చెప్పాల్సిందీ చాలా వుందన్నట్లు మధ్యలో కల్పించుకొంటూ, "వాడు ఇంటికొస్తాడంటే భయం. వాడు కొట్టే చావు దెబ్బలకి భయపడి మా అమ్మాయి ఆ లోపలి గదిలోనే ఏడుస్తోంది. కొట్టినా, తిట్టినా మారడు. తెల్సిన వాళ్ళు గనుక, మా పరిస్థితిని అర్థం చేసుకొని ఊళ్ళో వాళ్ళు ఊరుకొంటున్నారే గానీ, ఎప్పుడో ఎవరో ఒకరు వాడ్ని ఏం చేస్తారో, ముందు ముందు వాడి భవిష్యత్ ఏమిటో ఘా కంతుపట్టడం లేదన్నయ్య గారూ" అంది కల్యాణి కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకొంటూ.

"రాత్రానూ వీడొస్తున్నాడూ అంటే, వూళ్ళో పిల్లలంతా తప్పుకు పారిపోవడం మొదలెట్టారు. నేను బైటికెడితే. ప్రతివాళ్ళూ నన్ను చూసి వ్యంగ్యంగా నవ్వడమే. ఎదురుబడి ఏమీ అనలేక, వెనకాల "సొంత కొడుకుని బాగు చేసుకోలేడు కానీ,

వూళ్ళో వాళ్ళనీ, దేశాన్నీ బాగుచేస్తానికి, కథల్రాయడం మొదలెట్టాడీయన" అని వాళ్ళనుకోవడం నాకు వినిపిస్తూనే వుంది. కానీ ఏం చేస్తాను? వాడ్ని ఎలా బాగు చెయ్యాలా అని ఆలోచించీ, ఆలోచించీ అలసిపోయిన నా మనస్సు, కథల్రాయడంలోనే సేద దీరుతోందిరా ... చెయ్యగలది ఏమీ లేనప్పుడు నాకు చేతనైన ఈ కథల్రాయడంలో ఇటు మానసిక తృప్తీ, అటు కాస్త పేరుప్రఖ్యాతుల్లాంటివీ లభిస్తున్నప్పుడు మానుకోవటం దేనికనిపించి ఇలాగే కొనసాగిస్తున్నాను." బాధపడ్డాడు సత్యం.

"వాడు చేసే అల్లరి, సందర్భాలతో సహా వివరంగా చెప్తారా నాకు" అని నేనడగడంతో మళ్ళీ కళ్యాణి మొదలుబెట్టింది.

"ఏముంది ... స్కూలుకి వెళ్లాడనుకోండి ... ఏ ఇద్దరు పిల్లలో మాటా మాటా అనుకొంటుంటే, వీడు వెళ్ళి, వాడికి అన్యాయంగా తోచిన కుర్రాడ్ని చితక్కొట్టేస్తాడట. ఏమన్నా అంటే 'నిన్న సినిమాలోని హీరో అలాగే అన్యాయంగాళ్ళ నందరినీ చితక్కొట్టేడు కదా' అంటాడు. వాడి స్వంత చెల్లెలే రెండు చాక్లెట్లు ఎక్కువ తీసేసుకుందనుకోండి, ఏ కప్ప పిల్లనో, పీతనో, బొద్దెంకనో తెచ్చి దాని మీద పడేస్తాడు. అది గోల పెట్టేస్తుంటే ఫలానా సినిమాలో నిజం చెప్పించడానికి ఇలానే చేశారుగా! అంటూ వాదిస్తాడు. హింసతోనే సమానత్వం సాధించగలం అనే నమ్మకం వాడి మనసులో బాగా పాతుకు పోయిందన్నయ్య గారూ?" అంటూ వివరించింది కల్యాణి.

"నువ్వు చెప్పింది నా కర్థమయ్యిందమ్మా! కానీ నేను వచ్చి కారన్నా దిగకముందే, ఏ అన్యాయానికీ ప్రయత్నించక ముందే నా కారు మీదా, ఆ తర్వాత నా మీదా ఎదుర్కొన్నాడెందుకు? అదే నాకు అర్థంగాలేదు మరి." నా సందేహం బయటపెట్టాను.

"ఓసీ అదా! ఏముందీ ... మరేదో సినిమాలో విలన్ పెద్ద కారులో పల్లెకి వచ్చి అక్కడ అన్యాయాలు చేసి అందర్నీ వేధించి వుంటాడు. నీ కారుని చూడగానే, అది గుర్తొచ్చి వుంటుంది అప్పుడు. హీరో ఆ విలన్నీ, అతడి వందలకొద్దీ అనుచరుల్నీ క్షణంలో ఉతికిపారేయడం కూడా గుర్తొచ్చి వుంటుంది. ఆ హీరో కంటే తనో వెయ్యాకులు ఎక్కువ చదివానని వూహించుకొని, మా వాడు నిన్ను ప్రజల్ని వేధించక ముందే, అన్యాయాలు జరక్క ముందే చితగ్గొట్టాలని భావించి ఉంటాడు. ఇంతకన్నా ఇందులో ఆలోచించడానికేం లేదు." తేల్చి చెప్పాడు సత్యం.

"అప్పుడు మీరు వాడ్ని, చుట్టుప్రక్కల అందర్నీ పోగేసి మొత్తం కలిసి చితగ్గొట్టి వుండాల్సింది. ఆ దెబ్బతో వాడు లొంగి వచ్చేవాడేమో" బాధపడిందామె.

"వాడికి ఫైటింగ్ పిక్చర్స్ అంటే చాల యిష్టం. అవి చూసొచ్చి ఇంట్లో చెల్లెలి మీద ప్రాక్టీస్ చెయ్యడం. ఆ తర్వాత ఊళ్ళోకి వెళ్ళి అన్యాయం అనిపించిన చోటల్లా కలియబడ్డం. నాల్రోజులు పోతే ఈ తెలుగు సిన్మాలలోని డ్యూయెట్లు కూడా చూసొచ్చి ప్రాక్టీస్ చేసేలా వున్నాడు." సత్యమే చెప్పాడు. అది వినగానే ఊహించని భయం కల్యాణి కళ్ళలో కదలాడింది.

"కల్యాణీ ... నువ్వెప్పుడైనా వాడికి కథ చెప్పావామ్మా" అడిగాను.

ఆశ్చర్యంగా చూసింది కల్యాణి. నా ప్రశ్న అసంబద్ధం అని తోచిందేమో ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"పిల్లలు కోరినవన్నీ యిచ్చేసి, అడిగిన సిన్మాలు చూపించేసి. చదువులో పడేస్తే సరిపోతుందనుకుంటారీ ఆధునిక యువతులు. వాళ్ళ ఆలనాపాలనా చూసి, ఆదరం – ప్రేమాభిమానాలూ చూపించి, కథలూ ఖబుర్లతో మంచీ – చెడూలకు గల తేడాలూ, తారతమ్యాలూ వాళ్ళకి చెప్పాలని మీకు తోచదు. వాళ్ళు చదివే కథల పుస్తకాలలో హింస, వాళ్ళు చూసే సినిమాలలో హింస, వాళ్ళు వినే మాటలలో హింస, ఇలా అన్నిటా హింసతో మాత్రమే అన్యాయాన్ని ఎదుర్కోగలం అనే అభిప్రాయం వాళ్ల మనసుల్లో బలపడేలాగా ఇటు సమాజమూ, అటు తల్లిదండ్రులూ, అందరూ సహకరిస్తుంటే, ఇంక అహింసకు ఈ ప్రపంచంలో తావెక్కడ ..." క్షణం ఆగాను నేను.

ఇద్దరూ ఆశ్చర్యంగా చూస్తుండిపోయారు నా వంక.

"ఎవరు చేయాల్సిన పనులు, ఏదో యధావిధి నిర్వహించి, తీరిక సమయాలలో కాలక్షేపం కోసం వెతుక్కుంటున్నారీ నాటి స్త్రీ పురుషులు చదువులతోనూ, మోయలేని పుస్తకాల భారంతోనూ. అలసిసొలసి వచ్చిన చిన్నారి మనసులని, సాంత్వనపరచి, చల్లగా ... మనసుకి హత్తుకొనేలా ... కమనీయ కథలతో వాళ్ళని అలరించే వాళ్ళంటూ అరుదేమో. ఇంత పెద్ద దేశాన్ని ఒకే తాటి మీద నడిపించి, తెల్లవారి అధికార కబంధ హస్తాల నుండి స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించిన గాంధీజీ కేవలం అహింసనే ఆయుధంగా అమలుపరిచారు. అనాటి దేశ నాయకులందరూ ఆయన అడుగుజాడలనే అనుసరించారు. మన రాష్ట్రాన్ని విశాలాంధ్రగా నిల్పిన ఘనులు శ్రీ పొట్టి శ్రీరాములుగారు ఏ హింసనూ ఆశ్రయించలేదు. ఇలా ఎన్నో ... ఎన్నెన్నో వున్నాయి చెప్పుకోవాల్సినవి.

"తెల్లని పాలవంటి మనసులు పసివాళ్ళవి. వాళ్ళ మనసుల్ని కల్మషభరితం చేస్తే ఎలా చెప్పండి. ప్రతీ చోటా హింసనే చూసే వాళ్ళ మనసులు, హింసని ఆచరించక ఏం చేస్తాయి చెప్పండి. అంతదాకా ఎందుకు ... ఇందాక నువ్వే, వాడ్ని చితగ్గొట్టి బుద్ధి చెప్పి వుండాల్సింది అంటూ నాకు సలహా ఇచ్చావే. తెలిసీ తెలీని పసి మనసుతో వాడు, తనకి అన్యాయంగా తోచిందాన్ని హింసతోనే ఎదుర్కొంటున్నాడు. కానీ నువ్వు ... వాడు చేసేది తప్పుగా తోచి. హింసించి దార్లోకి తెమ్మంటున్నావే. ఇది ఎంతవరకూ సబబు అని ఆలోచించావా? వాడ్ని తప్పు పట్టి, మనమూ అదే ఆచరిస్తే ఎలా చెప్పు?" ప్రశ్నించానామెని.

అర్థమైందన్నట్లు చూసింది కల్యాణి. మళ్ళీ తనే సందేహంగా "కానీ ... కానీ ... నన్నిప్పుడేం చెయ్యమంటారు చెప్పండి." అంది.

"అదే చెప్పబోతున్నాను విను. పిల్లలు కొట్లాటలకు దిగినప్పుడు వాళ్ళని తిట్టీ, కొట్టీ దారికి తీసుకురాలేం మనం. అది మంచి పద్ధతి కాదు. వాళ్ళలోని ఆ ఆవేశం తగ్గనిచ్చి, దగ్గర కూర్చోబెట్టుకుని, చల్లని మంచి మాటలతో అహింస, భూతదయ, ప్రేమాభిమానాలు వాళ్ళ మనస్సుకి హత్తుకు పోయేలా తల్లే తన పిల్లలకి చెప్పి, మంచి దార్లోకి తీసుకురావాలి. అంతేకానీ, కేవలం నాలుగు బాదేసి, "వీడింతే ... ఇంక మారడు." అనేసి వదిలేయడం కాదు. అది ముందు ముందు వాడి భవిష్యత్ జీవితానికి ఎంత హానికరమో గ్రహించగలగాలి. అంతేకాని, తప్పుకు తగిన దండన మాత్రం విధించేసి, ఏ నవలో పట్టుకు చదువుకొంటూ, వాడి చేతికి ఏవో పుస్తకాలిచ్చి చదువుకోమన్నంత మాత్రంతో అయిపోదు.

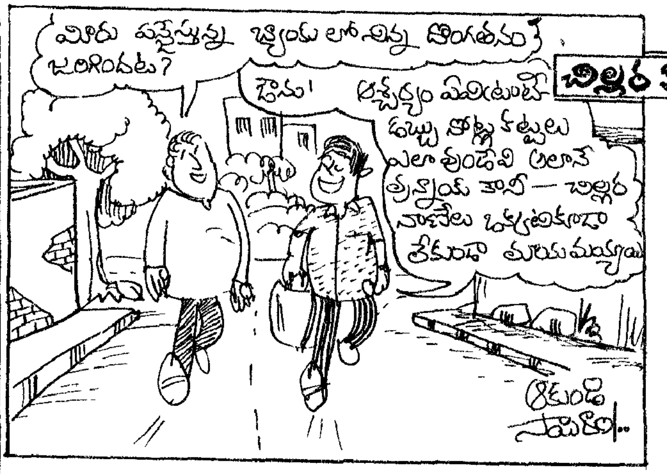

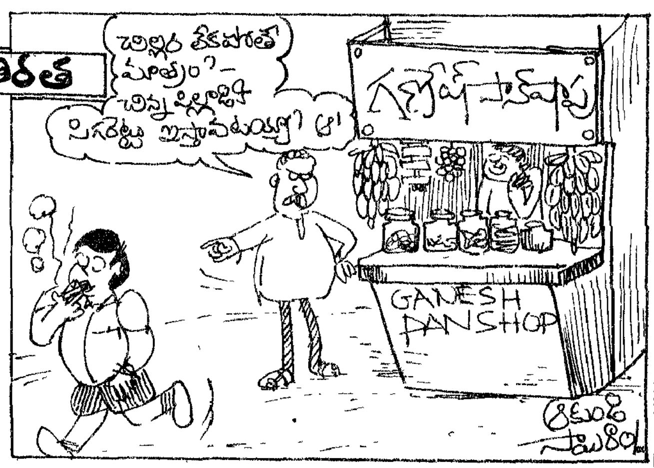

అర్థమైందనుకొంటాను అని నేనగానే అర్థమైందన్నట్లుగా తలూపింది

"నువ్వెళ్ళి వంట సంగతి చూడు కల్యాణీ మళ్ళీ భోజనాలు ఆలస్యం అయిపోతాయి అన్నాడు సత్యం ఆమె లేచి లోపలికెళ్ళింది

అప్పుడే బయటి నుంచి వచ్చాడు బాబు వాడి చెయ్యి పట్టి దగ్గిరికి తీసుకొని ఒళ్ళో కూర్చోపెట్టుకున్నాను పెట్టోంచి బిస్కట్ పాకెట్ అందుకొని వాడి చేతికిచ్చాను కారు దగ్గరి నా ప్రవర్తన గుర్తుకొచ్చిందేమో వాడికి నేను శత్రువును కాదని తెల్సుకొని వుంటాడు అందుకే మర్యాదగా అందుకొన్నాడు

తిను బాబూ" నీకే అది" అన్నాను వాడు సిగ్గుపడుతున్నట్లుగా తలొంచుక్కూర్చొన్నాడు ప్యాకెట్ విప్పి రెండు తీసి వాడికి తినిపించబోయాను

'ఊహూ! ముందు చెల్లికిచ్చి రానీ అన్నాడు

సత్యం ఇదంతా తెల్లబోయినట్లుగా చూస్తున్నాడు ఇది కలగానీ కాదు గదా' అనే భావన వాడి కళ్ళలో కదలాడుతోంది

సత్యం నన్నేదో ప్రశ్నించబోతుంటే వాడిని వారించి, నేను మా వూరి విశేషాలూ వివరాలూ అన్నీ చెప్పటం మొదలెట్టాను

క్షణం తర్వాత లోపల్నుంచి వచ్చిన బాబు, ప్యాకెట్‌లోంచి మాకిద్దరికీ కూడా బిస్కట్లు అందించి. తనూ తీసుకొని అక్కడే కూర్చొని తింటూ మా ఖబుర్లు వినసాగాడు మమ్మల్ని డిస్టర్బ్ చెయ్యటం ఇష్టం లేనట్లుగా! అది గమనించి, నేనేవో సరదా ఖబుర్లు మాత్రమే మా మాటల్లో వుండేలాగా జాగ్రత్తపడ్డాను

జరుగుతున్న దానిని నమ్మలేని వాడిలా, కూర్చొండిపోయిన సత్యం మా ఖబుర్లు వింటున్నాడో లేదో అనుమానమే బాబు మాత్రం చాలా ఆనందంగా వింటున్నాడు

భోజనాలు అయినాయి ఆ ఇంట్లోని అందరూ, నేను చెప్పే కబుర్లు వింటూ, జోక్సని ఆనందిస్తూ, నేను సిటీ నుంచి వస్తూ తెచ్చిన మిఠాయీలు, పళ్ళూ ఫలహారాలతో సహా తింటం గమనించాను ఏదో నిశ్చింతలాంటిది ఆ భార్యాభర్తల కళ్ళలో కదులాడినా, ఇది క్షణికమేనేమో అనే ఆందోళన కూడా వ్యక్తమౌతోంది

ఎవరి మంచాల మీద వాళ్ళం కూర్చొని, తాంబూలం సేవిస్తూ చిన్ననాటి ముచ్చట్లు మొదలెట్టాం నేనూ సత్యం నేను ఆ టాపిక్ తీసుకొచ్చాను

ఇప్పటి పిల్లలు చదువుల్లోనూ, స్నేహాల్లోనూ పాలిటిక్స్ చోటు చేసుకొంటున్నాయి అందుకే ఆనాటి మా తియ్యటి, స్వచ్ఛమైన ఆత్మీయతతో కూడిన స్నేహ మాధురుల అనుభవాలను ఏర్చి కూర్చి చెప్పసాగాను నా సూచనల ననుసరించి, ఊఁ అంటూ, మధ్యలో నవ్వుతూ ఒకటి రెండు పొడి ముక్కలు మాత్రం మాట్లాడాడు సత్యం నా వాగ్ధోరణి చాలాసేపు సాగింది

ఆ తర్వాత ఎవరికి వాళ్ళం ఆదమరిచి నిద్రలో కొరిగాం

తెల్లారింది నేను గబగబా తయారయి బయల్దేరబోతూంటే, కాఫీ టిఫిన్‌లు ఆప్యాయంగా చేసి పెట్టింది కల్యాణి తరచుగా వస్తూండండి అన్నయ్యగారూ" అంది అలాగేనమ్మా అన్నాను నేను

వర్షపు జల్లు కురిసి, పుడమిని క్షాళనం చేసినట్లుగా, నువ్వు వచ్చి మా మనసుల్ని కల్మషరహితం గావించావ్‌రా! నాకు చాలా సంతోషంగా వుంది నా చేయి పట్టుకుని అన్నాడు సత్యం

'రచయిత ననిపించుకొన్నావ్‌రా! అని నవ్వుతూ వాడి భుజం తట్టాను నేను కారు దాకా వాళ్ళిద్దరూ వచ్చారు పాప ఇంకా నిద్ర లేవలేదట

విజయ్ ఉదయానే లేచినట్లున్నాడే ఏడీ మరి? వాడికి నాకో స్వీట్ కిస్ ఇమ్మని వాద్పుడగాలనుకొన్నానే అన్నాను నేను

నేనిక్కడే వున్నానంకుల్ అంటూ కారుకి అటు వేపునించి జవాబు వచ్చింది వాడు చుట్టూ తిరిగి నా దగ్గరికి వచ్చాడు

అంకుల్! మీతో నేనూ వస్తానంకుల్ నాకు ఈ వూళ్ళో ఏమీ బాగులేదంకుల్ కొన్నాళ్ళు మీ దగ్గరుంటాను మిమ్మల్ని అసలు అల్లరే పెట్టను మీ కారుని. మీ వస్తువుల్ని కూడా ఏం చెయ్యను ఇక్కడ నా కసలే బాగాలేదు మీతో రావద్దా చెప్పండంకుల్' అర్థింపుగా అడిగాడు విజయ్

అలాగే విజయ్ ' అన్నాను నేను వాడి తల నిమురుతూ

ఒరే కన్నా ఇలా రా ముందు" తల్లిదండ్రులిద్దరూ పిలిచారు

నా పేరు విజయ్ ఇంక నన్నలాగే పిలిస్తే పలుకుతాను' మొండిగా చెప్పాడు వాడు అంకుల్‌ని వెళ్ళనీ ఈసారి మనం వెడదాంలే అన్నారు వాళ్ళు 'ఊహూఁ, నేను మీతో రానే రాను అంకుల్‌తో అయితేనే వెళతాను ' మరింతగా బిగిశాడు వాడు

'ఇదో క్రొత్త గొడవొచ్చి పడిందేమిట్రా బాబూ!' వద్దంటే, మళ్ళీ ఎవర్ని ఏం చేస్తాడో ఏమిటో అన్నట్లుగా ఆలోచిస్తుండిపోయారు వాడి తల్లిదండ్రులు

'నిన్నను కొట్టానని కోపం వద్దంకుల్ నేనూ మీతో రావొద్దా అక్కడ నేను అల్లరి చేస్తే, వెంటనే పంపించేయండి మళ్ళీ ఊఁ ఊఁ నేను మాత్రం వస్తాను ఇవాళ మీరు తీసికెళ్ళకపోయినా నేను వెనకాలే వచ్చేస్తానంతే ' అంటూ నన్నే బెదిరించాడు మళ్ళీ

వాడు నిజంగానే అంత పనీ చేసే వాడిలాగా కన్పించాడు అందుకే నేను నవ్వుతూ విజయ్‌ని నాతో రానివ్వమ్మా కల్యాణీ వాడి గురించి మీరేం ఆలోచించవద్దు వాడు సరదాగా అక్కడ గడిపి మళ్ళీ వచ్చేస్తాడులే మీ అబ్బాయిని నేనేం అట్టిపెట్టుకోనుగా ఏదో వాడి సరదా తీరేదాకా కొద్ది

ప్రవహించే పాట

డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి

నాభిలో పుట్టిన పాట
నాలుక మీది కెగురుతుంది.
గొంతులో పడగెత్తిన పాట
గుమ్మం దాటి ఉరుకుతుంది.
ప్రసరణం పాటకు రక్త గుణం.
ఆవేశాన్ని అంటిపెట్టుకుని
ఆశయాన్ని ఒంట పట్టుకొని
ప్రవహించే పాటకు
ప్రజలు సముద్రాలు,
ఊరేగింపులో అది
ఉగ్రనేత్రం,
ప్రతిఘటనల్లో అది
ప్రభంజన గాత్రం,
పాటకు శ్రుతి ప్రజల నాడి
పాటకు స్థాయి ప్రగతివాడి

మార్పు

రోజలు నాతో వుండనీ ఏరా సత్యం ఏమంటావ్" అంటూ ఇద్దర్నీ అడిగి చూశాను

ఆ తరువాత ఒక పావు గంట తరువాత తర్జన భర్జనలతోటే సాగింది చివరికి ఎలాగైతేనేం వాడి పంతమే నెగ్గింది విజయ్ నాతో బాటూ కార్లో ఎక్కి కూర్చొని వాళ్ళ అమ్మానాన్నలకు టా టా చెప్తుంటే, ఆనాడు ఇద్దరూ కూడా చెమర్చిన కళ్ళతోనే వీడ్కోలిచ్చారు

క్రితం రోజు సాయంత్రం వాడు, అద్దాలు పగలగొట్టి కారుని పాడు చేసినందుకూ, నన్ను కొట్టి అల్లరిపెట్టినందుకూ, బజార్లో వాడ్ని ఏం చేయకపోయినా, యింట్లో తన మీద ఏదన్నా ఫిర్యాదు చేస్తానేమో అని తెల్సుకోడానికి వాడు చాటుగా నిలబడి వున్నాడట

అందువలన మా ముగ్గురి మధ్యా నడిచిన సంభాషణ అంతా చాటుగా విన్నాడట తనని నేనేం చెయ్యకుండా, ఇంకా పైగా తననే సమర్థిస్తూ తల్లిదండ్రుల్ని మందలించడం వాడి మనస్సుకి చాలా ఆనందాన్నే కలుగజేసిందట

ఇంత మంచి అంకుల్ దగ్గర కొన్నాళ్ళుండి వస్తేనేగాని, అమ్మానాన్నలకు తనంటే 'ఇది' పోదు అని వాడికి చాల అనిపించిందట

దాని పర్యవసానమే పట్టుపట్టి సాధించిన ఈ ప్రయాణం ఆ సంగతిని వాడు ఆ రోజ దారిలో నాతో చెప్పాడు

ఇద్దరం కలిసి ఆ తర్వాత హైదరాబాదు వచ్చేశాము

అక్కడ వాడి ప్రవర్తన నాకెంతో ఆనందాన్ని కలిగించింది నన్ను సంప్రదించందే ఏ పనీ చేసేవాడు కాదు అయినా, సలహా మాత్రమే నేనిచ్చి, నిర్ణయం వాడికే వదిలేసేవాడిని

వాడికి తెలీని ప్రతీదీ వివరంగా చెప్పటానికి ప్రయత్నించాను మంచికి – చెడుకూ, హింసకూ – అహింసకూ, న్యాయానికీ – అన్యాయానికీ గల తారతమ్యాన్ని తీరుబడిగా వున్న సమయంలో సోదాహరణంగా వివరించాను ఏ జీవినీ ఏ క్షణంలోనూ మానసికంగా గానీ లేదా శారీరకంగా గానీ హింసించే హక్కు మనకి ఎంత మాత్రమూ లేదని వాడికి తెలియజెప్పడం కష్టసాధ్యమే అయింది

అబ్బాయిని పెంచుకొంటున్నారా" అంటూ వాడి ముందే నా పరిచయస్తులు నన్ను ప్రశ్నిస్తే చిర్నవ్వు నవ్వి వూరుకొనేవాడ్ని

వాళ్ళతో ఏమీ చెప్పరేం అంకుల్" అనేవాడు

వాడి పసి మనసులో నాతోనే వుండిపోవాలనే వూహ బలంగా నాటుకుపోయిందని తెలుసు తెలిసీ తెలీని ఆ వయసే అలాటిది మరి

అందుకే తల్లిదండ్రులు పిల్లల మీద ఎన్ని ఆశలు పెట్టుకుంటారో, క్షణం క్షణం పిల్లల ప్రవర్తనను సరిదిద్దబోయి ఎన్ని ఆంక్షలు విధిస్తూ, పెంచుకొస్తారో చెప్తూనే, కలలోనైనా వాళ్ళ ఆశలు పిల్లల చుట్టూ ఎలా అల్లుకొని వుంటాయో, కథల్లాగా చెప్పాను

వాడి ప్రవర్తన హింసాత్మకంగా వుండకపోయినట్లయితే వాళ్ళ అమ్మానాన్నా ఇంకా ఎంత అల్లారుముద్దుగా చూసుకొంటారో వాడికి తెలియచెప్పేవాడిని

అంతేకాక, నాకు తీరిక వున్నప్పుడు వాడ్ని కొన్ని కొన్ని సినిమాల షూటింగ్‌లకు కూడా తీసికెళ్ళి చూపించసాగాను

ఇలాంటి పిల్లల మనసు పెడ మార్గాన పట్టిందని వదిలెయ్యకూడదు అలాగని మందులూ, మాకులూ వుపయోగించాల్సిన అవసరమూ లేదు దండన కఠిన శిక్షలూ అసలే ప్రయోజనకరం కాదు

కేవలం వాళ్ళ మనస్సుకి సాంత్వన కావాలి అశాంతితో వేగిపోయి వెర్రెక్కిపోయేలా కాకుండా, చల్లని హాయైన అనునయం మాత్రమే వాళ్ళకి కావాలి

అందుకే మిత్రుల్ని వాకబు చేసి ఫైటింగ్ సీన్లు వుండే సమయాలలో ఆ చిత్రీకరణ చూపించేందుకే తీసికెళ్ళాను

అదేంటి అంకుల్! ఆ హీరో కుర్చీలోనే వున్నాడే మరి హీరో అక్కడ అంతెత్తు నుంచి క్రిందబడి సైకిల్ చెయిన్లతో వాళ్ళ చేత పాపం దెబ్బలు తింటున్నాడుగా మరి? అంటూ అమాయకంగా ప్రశ్నించేవాడు

దెబ్బలు తినేది డూప్ అనీ, సరదాగా ట్రిక్ ఫోటోగ్రఫీ ద్వారా వందమందిని ఒకేమాటు చిత్తుగా వేయగలిగే సీన్లో ధైర్యంగా హీరో గారు దర్శనం ఇస్తారనీ వాడికి తెలియచెప్పాలిసొచ్చింది

అక్కడ పిస్టల్‌తో దెబ్బతిన్న అన్యాయంగాడు చచ్చిపోయాడు కదా! మరి మళ్ళీ అలా లేచి వెళ్ళిపోతున్నాడేంటి? అంటూ అడిగేవాడు అది కేవలం నటన అనీ, అక్కడితో ఆ సీన్ ముగిసిపోయి ముగిసిపోయిందనీ చెప్తే, అపనమ్మకంగా చూసేవాడు అలా అన్యాయంగాళ్ళు మళ్ళీ లేచి వెళ్తున్నందుకు చాలా బాదపడిపోయేవాడు

'అంకుల్' నేను పెద్దయ్యాక ఇలాంటి సినిమాలే తియ్యాలియ్యను అన్యాయంగాడు చావాల్సిందే

మళ్ళీ లేవడానికి వీల్లేదు కోపంగా అన్నాడు అతడికి అది వుద్యోగం లాంటిదనీ, పైసల కోసం కొద్దిసేపు అలా నటించాడేగానీ, బయట అతను చాలా మంచివాడనీ విజయ్‌కి నచ్చ చెప్పాను

ఇలా నిజానికీ, పైసల కోసం జీవించే జీవితానికీ మధ్యగల అంతరాలు తెలుసుకొంటూ తన ప్రవర్తనలో ఎన్నెన్నో మార్పులు స్వయంగా తెచ్చుకోగలిగాడు విజయ్

ఇంట్లోనూ బయటా అహరహమూ నాతో బాటుగా మెసలుతూ, ఎన్నో, ఎన్నెన్నో విషయాలు తెలుసుకొన్నాడు విజయ్

నెల తిరిగేసరికి వాడి అమ్మానాన్నలు వచ్చారు కొడుకుని చూడటానికి వాళ్ళు వచ్చేసరికి నేనూ, విజయ్ డైనింగ్ టేబిల్ ముందు కూర్చొని భోంచేస్తున్నాం వాళ్ళు ముగ్గురూ లోపలకి ప్రవేశించారు

సారీ అంకుల్ అంటూ లేచి వెళ్ళి వాష్ బేసిన్ దగ్గర చెయ్యి కడుక్కోసాగాడు విజయ్

ఇదేమిటి వాళ్ళను చూడగానే తింటూన్న కంచం ముందు నుండి లేచి ఇలా చెయ్యి కడిగేసుకొంటున్నాడు మళ్ళీ ఏమన్నా ఆశ్చర్యపోయాను నేను వాళ్ళయితే సరేసరి

వంగి పాదాభివందనం చేశాడు విజయ్ తన తల్లిదండ్రులకి

విజయ్ అంటూ ఇద్దరూ ఎంతో ఆనందంతో వాడిని లేవదీశారు కొడుకుని దగ్గరికి తీసుకొన్నారు ఆ తల్లిదండ్రులు వాడు తింటూ వదిలిపెట్టిన కంచం దగ్గరికి తీసుకొచ్చి కూర్చొపెట్టి, తన చేత్తో అన్నం తీసి వాడికి తినిపించింది కల్యాణి వాడికి కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి ఇన్నాళ్ళటి తన ప్రవర్తనతో ఇటువంటి తీపి క్షణాలు పోగొట్టుకొన్నానే అనిపించిందేమో!

నువ్వు మనిషివి కాదురా, దేవుడివి వీడింకేందుకూ పనికిరాడని, మాతో బాటుగా వూరు వూరంతా వదిలిపెట్టిన క్షణంలో నువ్వు వచ్చి, వాడిని ఏకంగా దేవుడిలా మార్చేశావు కదురా! నీ వంటి స్నేహితుడు ఈ జన్మలో దొరకడం అనేది నాకు ఆ భగవంతుడిచ్చిన వరంరా! అపూర్వ వరం అంటూ నన్ను ఏకాంతంలో కావలించుకున్నాడు నా మిత్రుడు సత్యం

వాడికి అన్నీ వివరంగా తెలియజెప్పాను నేను అంతా విన్నాక తన రచనానుభవం అంతా వుపయోగించి నన్నాకాశానికెత్తేశాడు

ఆ రాత్రి వుండి మర్నాడు వెళ్తూ, విజయ్‌ని కూడా తమతో బాటు తీసికెళ్తాం అన్నారు వాళ్ళు ఆ రాత్రంతా చెల్లెలితో ఖబుర్లేసుకు కూర్చొన్నాడు విజయ్ మేం ముగ్గురం మాటల్తోనే చాల రాత్రి గడిపేశాం

విజయ్‌ని తమతో రమ్మనగానే, ఏం అభ్యంతరం పెట్టకుండా, బయలుదేరాడు కానీ, తను నెల కొక్కసారైనా నన్ను చూసి వెళ్ళేందుకు పర్మిషనివ్వాలని ఓ కండిషన్ పెట్టాడు వాడు సరేనంటూ ఒప్పుకొన్నారు వాళ్ళు

నేనే స్వయంగా కారులో తీసికెళ్ళి వూళ్ళో దింపి వచ్చాను ఆ కుటుంబాన్ని తిరిగి వచ్చేటపుడు నా కళ్ళు చెమర్చాయి ఇన్ని రోజులూ వాడు నాకు బాగా అలవాటయిపోయాడు ఇప్పుడు ఒంటరిగా తిరిగి రావటం అనేది నా మనసుకి ఎలాగో వుంది కానీ తప్పదు

అదిగో అప్పటి నుంచీ ఇలా వాడు వచ్చినప్పుడల్లా వాడితో సరదాగా గడపటం, తిరిగి వాడ్ని ఇలా తీసికెళ్ళి మళ్ళీ వాడి వూర్లో దించి రావటమూ మామూలైపోయింది

ఆ ప్రయాణం అలా సాగిపోతూనే వుంది కాలం తన పరిధిలో తాను ముందుకు కదిలిపోతూనే వుంది ☐